

Bryssel, 12. syyskuuta 2022
(OR. en)

12302/22

LIMITE

JUR 579
TELECOM 364
COSI 217
JAI 1155
ENFOPOL 451

Toimielinten välinen asia:
2021/0106(COD)

OIKEUDELLISEN YKSIKÖN KANNANOTTO¹

Lähtettäjä:	Oikeudellinen yksikkö
Asia:	Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi tekoälyä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä – SEUT 114 ja 16 artiklan asianmukaisuus oikeusperustoina lainvalvonta- ja oikeusviranomaisiin sovellettavien säännösten osalta

I JOHDANTO

1. Ehdotetussa asetuksessa (eli asetusehdotuksessa)² vahvistetaan yhdenmukaistetut säännöt, joilla säännellään tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamista ja käyttöönottoa unionissa.

¹ Tämä asiakirja sisältää oikeudellisen lausunnon, joka kuuluu Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission asiakirjojen saamisesta yleisön tutustuttavaksi 30 päivänä toukokuuta 2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1049/2001 4 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun suojan piiriin ja jota Euroopan unionin neuvosto ei ole julkistanut yleisölle. Neuvosto pidättää itselleen mahdollisuuden käyttää kaikkia laillisia oikeuksiaan, jos lausunto julkaistaan luvatta.

² Asiak. 8115/21.

2. Neuvoston oikeudellinen yksikkö esitti televiestintä- ja tietoyhteiskuntatyöryhmän kokouksessa 7. huhtikuuta 2022 näkemyksensä kahden oikeusperustan (SEUT 16 ja 114 artikla) asianmukaisuudesta tekoälyjärjestelmiä koskevan asetusehdotuksen suhteen. Selitysten perusteella todettiin, että SEUT 16 ja 114 artikla ovat asetusehdotuksen suhteen oikeat oikeusperustat ja että SEUT 87 artiklan 2 kohta ei sovellu käytettäväksi SEUT 114 artiklan sijaan. Työryhmän pyynnöstä tässä lausunnossa esitetään kirjallisena neuvoston oikeudellisen yksikön edustajan kyseisessä kokouksessa esittämä näkemys ja työstetään sitä edelleen.
3. Tekoälyjärjestelmät määritellään asetusehdotuksen 3 artiklan 1 kohdassa. Yleensä ottaen tekoälyjärjestelmillä tarkoitetaan tietyn tyyppisiä ohjelmistoja. Asetusehdotusta sovelletaan tarjoajiin, jotka saattavat tekoälyjärjestelmiä markkinoille tai ottavat niitä käyttöön. Asetusehdotusta sovelletaan myös käyttäjiin. Tarjoaja voi olla luonnollinen henkilö, oikeushenkilö, viranomainen, virasto tai muu taho, joka kehittää tai kehityttää tekoälyjärjestelmän sen saattamiseksi markkinoille tai ottamiseksi käyttöön omalla nimellään tai tavaramerkillään. Käyttäjä taas voi olla luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö, viranomainen, virasto tai muu taho, joka käyttää valvonnassaan olevaa tekoälyjärjestelmää.

4. Asetusehdotuksen 3 artiklan määritelmien mukaan lainvalvonta- ja oikeusviranomaisia voidaan pitää tekoälyjärjestelmän tarjoajina ja/tai käyttäjinä. Tekoälyjärjestelmät, joiden suunniteltu käyttötarkoitus on tarjoajan määrittelemä lainvalvonta tai oikeudenhoito, luokitellaan suuririskisiksi asetusehdotuksen liitteessä III. Niihin sovelletaan olennaisia vaatimuksia (riskinhallinta, testaus, datahallinto, tekninen dokumentaatio, läpinäkyvyys, ihmisen suorittama valvonta, tarkkuus, varmuus ja kyberturvallisuus) ja velvoitteita (muun muassa laadunhallintajärjestelmät, tekninen dokumentaatio, vaatimustenmukaisuuden arviointi, korjaavat toimenpiteet, ilmoitusvelvollisuus, maahantuojiin ja jakelijoiden velvollisuudet) sekä standardeja ja vaatimustenmukaisuuden arviointia. Nämä yhdenmukaistetut säännöt perustuvat direktiivissä 2006/42/EY (koneet)³ ja asetuksessa (EU) 2017/745 (lääkinnälliset laitteet)⁴ vahvistettuihin tuoteturvallisuuksääntöihin.
5. Reaaliaikaisten biometristen etätunnistusjärjestelmien käyttö julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa on kielletty. Tähän sovelletaan kuitenkin poikkeuksia. Jäsenvaltiot voivat itse päättää, sallivatko ne tällaisten järjestelmien käytön. Jos tällaiset järjestelmät sallitaan, niihin sovelletaan yksityiskohtaisia rajoituksia ja suojatoimia niiden käytön rajoittamiseksi siihen, mikä on ehdottoman välttämätöntä, ja henkilötietojen suoja koskevan perusoikeuden suojelemiseksi. Asetusehdotuksessa säädetään näistä rajoituksista ja suojatoimista Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 16 artiklan perusteella, ja niitä on täydennettävä kansallisella lainsäädännöllä. Asetusehdotuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohta, 2, 3 ja 4 kohta muodostavat erityissäännöksen suhteessa direktiiviin (EU) 2016/680 (direktiivi lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta), joka on annettu SEUT 16 artiklan 2 kohdan nojalla.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/42/EY, annettu 17 päivänä toukokuuta 2006, koneista ja direktiivin 95/16/EY muuttamisesta, EUVL L 157, 9.6.2006, s. 24–86.

⁴ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2017/745, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2017, lääkinnällisistä laitteista, direktiivin 2001/83/EY, asetuksen (EY) N:o 178/2002 ja asetuksen (EY) N:o 1223/2009 muuttamisesta sekä neuvoston direktiivien 90/385/ETY ja 93/42/ETY kumoamisesta, EUVL L 117, 5.5.2017, s. 1–175.

Asetusehdotuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdan mukaan näiden järjestelmien tavoitteet rajoittuvat seuraaviin:

- i) tiettyjen mahdollisten rikoksen uhrien, myös kadonneiden lasten, kohdennettu etsintä;
- ii) luonnollisten henkilöiden henkeen tai fyysiseen turvallisuuteen kohdistuvan erityisen, merkittävän ja välittömän uhan tai terrori-iskun ehkäiseminen;
- iii) eurooppalaista pidätysmääräystä koskevan päätöksen⁵ 2 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun rikoksen tekijän tai tällaisesta rikoksesta epäillyn havaitseminen, paikantaminen, tunnistaminen tai syytteeseenpano, kun rikoksesta voi asianomaisessa jäsenvaltiossa seurata vapaudenmenetyksen käsittävä rangaistus tai turvaamistoimenpide, jonka enimmäisaika on vähintään kolme vuotta, siten kuin se on määritelty kyseisen jäsenvaltion oikeudessa.

Direktiivin 5 artiklan 3 kohdan mukaan tällaisten teknologioiden käyttö edellyttää lainvalvontaviranomaisen oikeus- tai hallintoviranomaiselta saamaa ennakkolupaa. Asianmukaisesti perustelluissa kiireellisissä tapauksissa järjestelmän käyttö voidaan kuitenkin aloittaa ilman lupaa ja lupa voidaan pyytää vasta käytön aikana tai sen jälkeen.

Direktiivin 5 artiklan 4 kohdan mukaan jäsenvaltio voi päättää sallia reaaliaikaisten biometristen etätunnistusjärjestelmien käytön julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa. Tällöin se määrittelee tarvittavat yksityiskohtaiset säännöt ennakkoluvan pyytämistä, myöntämistä ja käyttöä sekä asiaan liittyviä rikoksia varten.

6. Asetusehdotuksen oikeusperustat ovat SEUT 16 artikla (henkilötietojen suoja) ja SEUT 114 artikla (sisämarkkinoiden toiminta). Tässä yhteydessä herää kysymys, ovatko nämä oikeusperustat asianmukaisia suhteessa yhdenmukaistettuihin sääntöihin, joita sovelletaan lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten tarjoamiin tai käyttämiin tekoälyjärjestelmiin.

⁵ Neuvoston puitepätös 2002/584/YOS, tehty 13 päivänä kesäkuuta 2002, eurooppalaisesta pidätysmääräyksestä ja jäsenvaltioiden välisistä luovuttamismenettelyistä, EYVL L 190, 18.7.2002, s. 1.

7. Tässä lausunnossa keskitytään ensinnäkin SEUT 114 artiklan asianmukaisuuteen oikeusperustana, erityisesti suhteessa lainvalvontaviranomaisiin, jotka mainitaan asetusehdotuksessa useasti, julkisissa tiloissa käytettävien reaaliaikaisten biometristen etätunnistusjärjestelmien sekä liitteessä III olevassa 6 kohdassa tarkoitettujen suuririskisten tekoälyjärjestelmien osalta. Siksi tässä lausunnossa käsitellään sitä, olisiko SEUT 87 artiklan 2 kohta (poliisiyhteistyö) SEUT 114 artiklaa asianmukaisempi oikeusperusta kattamaan tekoälyjärjestelmien tarjoamisen ja käytön lainvalvontaviranomaisten toimesta (II osa). Vastaavasti tämän muistion päätelmiä voidaan soveltaa liitteessä III tarkoitettuihin oikeusviranomaisiin suuririskisten tekoälyjärjestelmien osalta.
8. Tässä muistiossa käsitellään myös sitä, olisiko asianmukaista käyttää SEUT 16 artiklaa täydentävänä oikeusperustana ja soveltaa pöytäkirjoja N:o 21 ja N:o 22, kun on kyse reaaliaikaisen biometrisen etätunnistusjärjestelmän käytöstä julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa (III jakso).

II SEUT 114 ARTIKLAN ASIANMUKAISUUS OIKEUSPERUSTANA

9. Vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella unionin säädöksen oikeusperusta ei perustu toimielimen näkemukseen tavoitellusta päämäärästä, vaan se on määritettävä tuomioistuimen tutkittavissa olevien objektiivisten seikkojen, erityisesti muun muassa toimenpiteen tavoitteen ja sisällön, pohjalta. Jos toimenpiteestä ilmenee, että sillä on kaksi eri tarkoitusta tai että siinä on kahdenlaisia tekijöitä, ja jos toinen näistä on yksilöitävissä toimenpiteen pääasialliseksi tai määrääväksi tekijäksi, kun taas toinen on ainoastaan liitännäinen, on käytettävä yhtä oikeudellista perustaa, toisin sanoen sitä, jota toimenpiteen pääasiallinen tai määräävä tarkoitus tai tekijä edellyttää. Vain poikkeuksellisesti, jos voidaan osoittaa, että säädöksellä on samanaikaisesti useita tavoitteita, joita ei voida erottaa toisistaan ja joista mikään ei ole toiseen nähden toisarvoinen ja välillinen, tällaista säädöstä annettaessa voidaan käyttää useaa eri oikeusperustaa, paitsi jos näissä oikeusperustoissa määrätään toisiinsa nähden yhteensopimattomista menettelyistä. Olisi myös huomattava, että SEUT 114 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä tehdään selväksi, että artiklan määräyksiä sovelletaan, “[j]ollee perussopimuksissa toisin määrätä”. Näin ollen SEUT 114 artiklan käyttö on perusteltua ainoastaan, jos mikään erityinen määräys ei voi muodostaa kyseisen toimenpiteen oikeusperustaa⁶. Jos perussopimuksessa on erityinen määräys, joka voi olla nyt esillä olevan toimenpiteen oikeudellinen perusta, toimenpiteen on perustuttava siihen⁷.

⁶ Neuvoston oikeudellisen yksikön lausunto, 17. toukokuuta 2016, 9007/16, 6 kohta.

⁷ Tuomio 29.4.2004, *komissio v. neuvosto*, C-338/01, EU:C:2004:253, 60 kohta.

A. ASETUSEHDOTUKSEN TAVOITE

10. Asetusehdotuksella yhdenmukaistetaan tietäntyyppisten ohjelmistojen (tekoälyjärjestelmien) markkinoille saattaminen, käyttöönotto ja käyttö. Se, että viranomaiset ja yksityiset toimijat voivat olla tällaisten tekoälyjärjestelmien tarjoajia tai käyttäjiä, ei sinänsä ole ristiriidassa oikeusperustana olevan SEUT 114 artiklan kanssa.⁸
11. Lisäksi se, että lainvalvontaviranomaiset tai niiden puolesta toimivat tahot voivat olla tällaisten tekoälyjärjestelmien tarjoajia tai käyttäjiä, ei riitä oikeuttamaan SEUT 87 artiklan käyttöä oikeusperustana. Sen määrittämiseksi, onko tämä tarpeen, on analysoitava asetusehdotuksen tavoitetta ja sisältöä.
12. Asetusehdotuksella pyritään yleisesti, myös julkisissa tiloissa käytettävien reaaliaikaisten biometrinen etätunnistusjärjestelmien ja suuririskisten tekoälyjärjestelmien osalta, varmistamaan suojelun yhdenmukainen ja korkea taso koko unionissa ja samalla estämään erot, jotka haittaavat tekoälyjärjestelmien ja niihin liittyvien tuotteiden ja palvelujen vapaata liikkuvuutta sisämarkkinoilla. Asetusehdotuksessa vahvistetaan yhdenmukaiset velvoitteet toimijoille ja taataan yleiseen etuun liittyvien pakottavien syiden ja henkilöiden oikeuksien yhdenmukainen suojelu koko sisämarkkinoilla (johdanto-osan 2 kappale). Erityisesti asetusehdotuksessa vahvistetaan säännöt, joilla säännellään tiettyjen tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamista ja käyttöönottoa ja varmistetaan siten sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja annetaan kyseisille järjestelmille mahdollisuus hyötyä tavaroiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteesta (johdanto-osan 5 kappale). Yleisesti ottaen asetusehdotuksella pyritään ottamaan käyttöön tekoäly, johon on sisäänrakennettu luotettavuus ja joka on yleisesti sovellettavissa, ja kattava säännöstö tekoälyvetoisten tuotteiden, palvelujen ja järjestelmien kehittämistä, markkinoille saattamista ja käyttöä varten. Tekoälyä käytetään jo nyt monissa palveluissa ja tuotteissa, ja tämän kehityssuunnan odotetaan jatkuvan. Tästä syystä asetusehdotuksessa vahvistetaan sisämarkkinalogiikan mukaisesti tuoteturvallisuuskehys, joka perustuu neljään riskiluokkaan. Asetusehdotuksessa asetetaan vaatimuksia markkinoille pääsulle ja suuririskisten tekoälyjärjestelmien sertifiointille pakollisen CE-merkintämenettelyn myötä.

⁸ Ks. neuvoston oikeudellisen yksikön oikeudellinen lausunto (ST 11395/14, 39–41 kohta) ja ennakkotapaukset, kuten direktiivi (EU) 2016/2102, direktiivi 2014/24/EU, direktiivi 2014/25/EU ja direktiivi 2014/23/EU.

13. Yksikään asetusehdotuksessa ilmoitetuista päämääristä ei koske yleisen turvallisuuden tavoitteiden varmistamista. Vaikka yleisen turvallisuuden tavoitteet onkin saavutettava välillisesti yhdenmukaistamalla tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamista / käyttöönottoa / käyttöä lainvalvontaviranomaisten toimesta, tuomioistuin⁹ on tulkitessaan SEUT 87 artiklan 2 kohtaa SEUT 67 artiklan valossa todennut, että unionin säädös – ottaen huomioon sen tarkoitus ja sisältö – voi perustua ensin mainittuun artiklaan vain, jos se liittyy suoraan SEUT 67 artiklassa vahvistettuihin tavoitteisiin (eli tässä tapauksessa rikollisuuden torjuntaan ja poliisiyhteistyöhön). Tämä on asetusehdotuksen yhteydessä poissuljettua, sillä ainoat yhdenmukaistetut säännöt, jotka koskevat tällaisten järjestelmien käyttöä lainvalvontaviranomaisten toimesta, ovat joko 1) tuoteturvallisuussääntöjä, joita sovelletaan samalla tavoin kaikkiin tarjoajiin ja käyttäjiin tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamisen, käyttöönoton tai käytön osalta, tai 2) henkilötietojen suojaa koskevia sääntöjä, joiden oikeusperustaksi on lisätty SEUT 16 artikla (ks. jäljempänä oleva III osa).
14. Eräässä toisessa tapauksessa¹⁰ tuomioistuin katsoi, että vaikka ampuma-asedirektiivin muuttamisen tavoitteena oli yleisen turvallisuuden korkeamman tason varmistaminen suhteessa terrorismin ja muiden rikollisuuden muotojen uhkaan, tavaroiden turvallisuuteen liittyvien näkökohtien yhdenmukaistaminen on yksi olennaisista seikoista sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi, koska tällä alalla olevilla eriävillä säännöstoilla on mahdollista luoda kaupan esteitä¹¹.

⁹ Tuomio 6.5.2014, *Euroopan komissio v. Euroopan parlamentti ja Euroopan unionin neuvosto*, C- 43/12, EU:C:2014:298.

¹⁰ Tuomio 3.12.2019, *Tšekin tasavalta v. Euroopan parlamentti*, C-482/17, EU:C:2019:1035, 60 kohta.

¹¹ Sama tuomio, 57 kohta: “Kuten unionin tuomioistuin on jo huomauttanut 23.1.2018 annetun tuomion *Buhagiar ym.* (C-267/16, EU:C:2018:26) 54 kohdassa, ampuma-aseiden erityispiirteenä on, toisin kuin Puolan tasavalta väittää, niiden vaarallisuus paitsi niiden käyttäjille myös suurelle yleisölle, joten yleiseen turvallisuuteen liittyvät näkökohdat ovat, kuten direktiivin 91/477 johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa huomautetaan, välttämättömiä näiden tavaroiden hankintaa ja hallussapitoa koskevan sääntelyn yhteydessä”. Ks. myös tuomio 23.1.2018, *Albert Buhagiar ym. v. Minister for Justice*, C-267/16, EU:C:2018:26, 54 kohta: “Tästä on tärkeää huomauttaa, että ampuma-aseista ihmisten turvallisuudelle aiheutuvan vaaran takia niiden vapaa liikkuvuus voidaan saavuttaa ainoastaan rajaamalla tiukasti ne edellytykset, joiden mukaisesti ampuma-aseita siirretään jäsenvaltioiden välillä ja joihin kuuluu periaate, jonka mukaan niiden jäsenvaltioiden, joita tällaisten tavaroiden siirto koskee, on annettava siirtoon ennakkolupa”.

15. Asetusehdotuksen tavoitteet, mukaan lukien 5 artiklan 1 kohdan d alakohta sekä 2, 3 ja 4 kohta, jotka koskevat reaaliaikaisten biometristen etätunnistusjärjestelmien käyttöä julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa, ja liitteessä III olevassa 6 kohdassa tarkoitettua suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä koskevat säännökset, eivät liity suoraan yleisen turvallisuuden tavoitteeseen. Sitä vastoin ehdotuksella vastataan tärkeimpiin huolenaiheisiin, jotka liittyvät siihen, miten tekoälyjärjestelmät vaikuttavat terveyteen, turvallisuuteen ja perusoikeuksiin. Sen vuoksi asiaankuuluvat säännökset liittyvät suoraan tavoitteeseen varmistaa tasapuoliset toimintaedellytykset tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamisessa / käyttöönnotossa tai käytössä sisämarkkinoilla ja samalla suojella käyttäjien terveyttä, turvallisuutta ja perusoikeuksia.
16. Edellä esitetyn perusteella asetusehdotuksen päätavoitteena on parantaa sisämarkkinoiden toimintaa SEUT 114 artiklassa tarkoitettulla tavalla, kun taas SEUT 67 artiklassa tarkoitettua tavoitteita liittyvät tähän päätavoitteeseen ainoastaan välillisesti ja toissijaisesti.

B. ASETUSEHDOTUKSEN SISÄLTÖ

17. Asetusehdotus sisältää pääasiassa sääntöjä siitä, mitä tietyn tuotteen (tekoälyohjelmiston) saattaminen markkinoille (tai käyttöönotto) edellyttää, jotta voidaan varmistaa sen turvallisuus ja perusoikeuksien noudattaminen. Siinä vahvistetaan kattava säännöstö tekoälyvetoisten tuotteiden, palvelujen ja järjestelmien kehittämistä, markkinoille saattamista ja käyttöä varten. Asetusehdotus ei velvoita lainvalvontaviranomaisia käyttämään markkinoille laillisesti saatettua tekoälyjärjestelmää, eikä sillä säännellä suoraan sitä, miten lainvalvontaviranomaisten olisi käytettävä tällaista tekoälyjärjestelmää. Sen sijaan siinä rajataan selkeästi tilanteet, joissa aiottua käyttöä pidetään suuririskisenä pelkästään siksi, että tekoälyjärjestelmän käyttäjinä tulevat olemaan lainvalvonta- tai oikeusviranomaiset.

18. Asetusehdotuksen 29 artikla sisältää sääntöjä suuririskisten tekoälyjärjestelmien käytön ehdoista. Kyseinen säännös ei kuitenkaan ole alakohtainen, sen soveltamisala on rajallinen (se koskee pääasiassa tuotteen käyttöohjeita) ja se liittyy läheisesti velvollisuuksiin, joita asetusehdotuksen nojalla asetetaan tekoälyjärjestelmien kehittäjille. Mainitussa artiklassa myös annetaan jäsenvaltioille jonkin verran liikkumavaraa säätää muista suuririskisten tekoälyjärjestelmien käyttöä koskevista säännöistä. Kun on kyse reaaliaikaisten biometristen etätunnistusjärjestelmien käytöstä julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa (5 artikla), asetusehdotuksessa säännellään osittain tällaisten järjestelmien käyttöä tietosuojan näkökulmasta SEUT 16 artiklan perusteella (ks. jäljempänä oleva III osa).
19. Lisäksi vain jäsenvaltiot itse voivat päättää, sallivatko ne kokonaan tai osittain tällaisten reaaliaikaisten biometristen etätunnistusjärjestelmien käytön. Myös tällaista käyttöä koskevat erityisehdot vahvistetaan kansallisessa lainsäädännössä. Niiden on kuitenkin oltava asetusehdotuksessa säädettyjen yleisten kriteereiden ja suojatoimien mukaisia. Tämä koskee oikeusviranomaisen tai hallintoviranomaisen myöntämää ennakkolupaa, ennakkoluvan pyytämistä, myöntämistä ja käyttöä sekä sellaisten rikosten ilmoittamista, joiden yhteydessä tällaisia järjestelmiä mahdollisesti käytetään.

20. Tekoälyjärjestelmät ovat tietäntyyppisiä ohjelmistoja. Tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamiseen tai käyttöönottoon / käyttöön sovellettavat yhdenmukaistetut säännöt ovat näin ollen eräänlaisia yhdenmukaistettuja tuoteturvallisuuksääntöjä. Niitä sovelletaan yhdenmukaisesti tekemättä eroa julkisten ja yksityisten käyttäjien välillä. Asetusehdotuksen asiaa koskevien johdanto-osan kappaleiden mukaan olisi sen vuoksi varmistettava suojelun yhdenmukainen ja korkea taso koko unionissa. Samalla olisi estettävä erot, jotka haittaavat tekoälyjärjestelmien ja niihin liittyvien tuotteiden ja palvelujen vapaata liikkuvuutta sisämarkkinoilla. Tämä saavutettaisiin vahvistamalla yhdenmukaiset velvoitteet toimijoille ja takaamalla yleiseen etuun liittyvien pakottavien syiden ja henkilöiden oikeuksien yhdenmukainen suojelu koko sisämarkkinoilla SEUT 114 artiklan mukaisesti.¹²
21. Suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä koskeva asetusehdotuksen liite III sisältää useita viittauksia lainvalvontaan, rajavalvontaan ja oikeudenhoidon (6, 7 ja 8 kohta). Siinä esitetään yksityiskohtainen ja kattava luettelo 6 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista suuririskisistä tekoälyjärjestelmistä 6 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen muiden, tuoteturvallisuusriskien kannalta suuririskisten järjestelmien lisäksi. Asetusehdotuksen 6 artiklan 1 kohdan mukaan sellaisia tekoälyjärjestelmiä on lähtökohtaisesti pidettävä suuririskisinä, joista odotetaan aiheutuvan vakavia vaikutuksia ja suuria riskejä perusoikeuksille, terveydelle ja turvallisuudelle. Muut suuririskisinä pidetyt järjestelmät, jotka luetellaan liitteessä III, liittyvät koulutukseen, kriittisten infrastruktuurien hallintaan, työllisyyteen, biometriseen tunnistamiseen ja luokitteluun sekä keskeisten julkisten ja yksityisten palvelujen saatavuuteen.

¹² Sen vuoksi tarvitaan unionin oikeudellinen kehys, jossa vahvistetaan tekoälyä koskevat yhdenmukaistetut säännöt, jotta voidaan edistää tekoälyn kehittämistä, käyttöä ja käyttöönottoa sisämarkkinoilla ja samalla taata unionin oikeudessa tunnustettujen ja suojattujen yleisten etujen suojelun, kuten terveyden ja turvallisuuden sekä perusoikeuksien suojelun, korkea taso. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi olisi vahvistettava säännöt, joilla säännellään tiettyjen tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamista ja käyttöönottoa ja varmistetaan siten sisämarkkinoiden moitteeton toiminta ja annetaan kyseisille järjestelmille mahdollisuus hyötyä tavaroiden ja palvelujen vapaan liikkuvuuden periaatteesta (ks. asetusehdotuksen johdanto-osan 2 ja 5 kappale).

22. Tällaisissa suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä koskevissa säännöissä ei kuitenkaan säädetä, pitäisikö lainvalvonta- ja oikeusviranomaisten (tai muiden yksilöityjen alojen viranomaisten) käyttää kyseisiä järjestelmiä vai ei. Asetusehdotuksella on pelkästään välillisiä vaikutuksia sellaisten tekoälyjärjestelmien tosiasialliseen kehittämiseen, joita lainvalvontaviranomaiset saavat käyttää, sekä tällä hetkellä käytössä oleviin ja tulevaisuuden tekoälyjärjestelmiin. Näin ollen säännöissä viitataan tekoälyjärjestelmiin, joita tällaisten viranomaisten on “*tarkoituksella käyttää*” (ks. esim. 3 artiklan 12 kohta, 8 artiklan 2 kohta ja liite III). Kun jokin tekoälyjärjestelmä luokitellaan suuririskiseksi, siihen ryhdytään soveltamaan tiettyä riskinhallintaa, datahallintoa ja teknisiä eritelmiä koskevaa säännöstöä. Tällaisten suuririskisten tekoälyjärjestelmien käyttäjien on noudatettava käyttöohjeita, säilytettävä lokitiedot ja tehtävä tietosuojaa koskevia vaikutustenarviointoja.
23. Lisäksi unionin tai kansallisessa lainsäädännössä voidaan vahvistaa muita kuin käyttöohjeisiin liittyviä käyttäjien velvollisuuksia. Nämä velvollisuudet eivät kuitenkaan rajoita käyttäjän harkintavaltaa omien resurssiensa ja toimintojensa järjestämisessä tarjoajan ilmoittamien ihmisen suorittamien valvontatoimien toteuttamiseksi (asetusehdotuksen 29 artiklan 2 kohta). Näissä säännöissä säädetään täydentävistä toimista perusoikeuksien suojelemiseksi tekoälyjärjestelmiin liittyviltä suurilta riskeiltä.

24. Edellä esitetyn valossa on korostettava, että asetusehdotus ei sisällä sääntöjä, joilla pyritään sallimaan tai estämään markkinoille saatetun suuririskisen tekoälyjärjestelmän käyttö lainvalvontaviranomaisten toimesta. Ehdotettujen sääntöjen myötä lainvalvontaviranomaisten kehittämään tai käyttämään tekoälyjärjestelmään lisätään erityinen tunniste (”suuririskinen”) sen aiotun käytön mukaan. Tällaista käyttöä säännellään kansallisella lainsäädännöllä, ja tietyssä määrin käytöstä päättävät lainvalvontaviranomaiset itse. Asetusehdotuksen 29 artiklassa (joka rajoittuu käyttöohjeisiin) vahvistetaan myös käyttöä koskevat vähimmäisehdot, jotka koskevat suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä mukaan lukien liitteessä III olevassa 6, 7 ja 8 kohdassa luetellut järjestelmät – ja joita täydennetään kansallisella lainsäädännöllä. Sen vuoksi olisi tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti erotettava toisistaan asetusehdotuksen tavoite olla sääntelemättä tekoälyjärjestelmien käyttöä lainvalvontaviranomaisten toimesta ja asetusehdotuksen mahdolliset välilliset vaikutukset¹³, joilla ei ole merkitystä oikeusperustan asianmukaisuuden analysoinnin kannalta.
25. Liitteessä III olevat 6, 7 ja 8 kohta (lainvalvonta, muuttoliike ja oikeudenhoito) eivät ole merkittävimpiä suuririskisten tekoälyjärjestelmien joukossa. Suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä on myös muita kuin ne, jotka on lueteltu asetusehdotuksen liitteessä III. Useimmat suuririskiset järjestelmät on itse asiassa lueteltu yleisesti asetusehdotuksen 6 artiklan 1 kohdan a ja b alakohdassa (tuoteturvallisuuden yhteydessä). Muita suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä, jotka liittyvät muihin kuin oikeus- ja sisäasioiden aloihin, luetellaan liitteessä III olevassa 1 kohdassa (biometrinen tunnistaminen), 2 kohdassa (kriittinen infrastruktuuri), 3 kohdassa (yleissivistävä ja ammatillinen koulutus) ja 4 kohdassa (työllistäminen, henkilöstöhallinto ja itsenäisen ammatinharjoittamisen mahdollistaminen). Kaikkiin tällaisten suuririskisten tekoälyjärjestelmien käyttäjiin sovelletaan yhdenmukaista järjestelmää, joka ei riipu siitä, mikä on heidän asemansa (esimerkiksi talouden toimija tai viranomainen), vaan perustuu terveyden, turvallisuuden ja perusoikeuksien suojelemisen näkökulmaan.

¹³ Ks. tuomioistuimen tuomio 21.6.2018, *Puolan tasavalta v. Euroopan parlamentti, Euroopan unionin neuvosto*, C-5/16, EU:C:2018:483, 63–68 kohta, ja tuomioistuimen tuomio 22.6.2022, *Leistritz AG v. LH*, C-534/20, EU:C:2022:495, 28 kohta.

26. Asetusehdotus sisältää näin ollen yhdenmukaistetut säännöt tekoälyjärjestelmien markkinoille saattamisesta, käyttöönotosta ja käytöstä riippumatta siitä, ovatko niiden käyttäjät yksityisiä toimijoita vai viranomaisia, mukaan lukien – lisäksi¹⁴ – lainvalvonta- ja oikeusviranomaiset.
27. Asetusehdotukseen ei sisälly suuririskisten tekoälyjärjestelmien käyttöä koskevia yhdenmukaistettuja sääntöjä, jos mukaan ei lueta reaaliaikaisten biometristen etätunnistusjärjestelmien käyttöä julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa, missä tapauksessa sovelletaan henkilötietojen käsittelyä koskevia erityissääntöjä (ks. jäljempänä oleva III osa). Kuten edellä kohdissa 18 ja 19 on selitetty, viittaus suuririskisten tekoälyjärjestelmien käyttöön koskee lähinnä tuotteen käyttöohjeita (29 artikla) ja liittyy kehittäjille asetettuihin velvollisuuksiin. Kuten kohdassa 22 todetaan, päätös siitä, saavatko lainvalvonta- tai oikeusviranomaiset käyttää asetusehdotuksen mukaan laillisesti markkinoille saatettua suuririskistä tekoälyjärjestelmää, vahvistetaan kansallisen oikeuden mukaisesti ja kansallisten viranomaisten toimesta.
28. Sen vuoksi SEUT 87 artiklan 2 kohta ja erityisesti sen a alakohta ei ole asianmukainen oikeusperusta asetusehdotukselle. Asetusehdotuksen säännöillä ei edistetä eikä estetä asiaankuuluvien tietojen keräämistä, tallentamista, käsittelyä, analysointia ja vaihtoa. Lainvalvontaviranomaisten toteuttaessa tällaisia toimia riittää, että noudatetaan eräitä yleisluonteisia yhdenmukaistettuja ehtoja käyttäjien oikeuksien turvaamiseksi. Asetusehdotuksen ilmoitettuihin tavoitteisiin ei kuulu myöskään yhteisten tutkintatekniikoiden kehittäminen. Ehdotetut suuririskisten tekoälyjärjestelmien käytölle asetettavat vaatimukset eivät erityisesti koske oikeus- ja sisäasioiden alaa eivätkä suppeassa merkityksessä poliisiyhteistyötä, sellaisena kuin se on määritelty SEUT:ssa.

¹⁴ Ks. tuomioistuimen lausunto *Istanbulin yleissopimuksesta*, A-1/19, EU:C:2021:198, erityisesti 298 ja 301 kohta.

29. Kun on kyse asetusehdotuksen 5 artiklan 4 kohdan säännöksistä, jäsenvaltio voi kuitenkin päättää sallia reaaliaikaisten biometristen etätunnistusjärjestelmien käytön julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa. Jos jäsenvaltio päättää sallia tällaisen käytön, sen on vahvistettava tarvittavat yksityiskohtaiset säännöt, jotka koskevat ennakkoluvan pyytämistä, myöntämistä ja käyttöä sekä asiaan liittyviä rikoksia, joiden tutkinnan tai syytetoimien yhteydessä käyttö sallitaan.¹⁵ Neuvostossa käytyjen keskustelujen tulosten perusteella nämä ehdotetut säännöt eivät johda tilanteeseen, jossa asianomaisille kansallisille viranomaisille myönnettäisiin uusia valtuuksia. Nykyisten tai mahdollisten tulevien mekanismien käyttöä pikemminkin rajoitetaan, jotta voidaan taata yksityisyyden ja henkilötietojen suoja.
30. Edellä esitetyn perusteella SEUT 114 artikla on ainoa asianmukainen oikeusperusta yhdenmukaistetuille säännöille, jotka koskevat suuririskisiä tekoälyjärjestelmiä, mukaan lukien ne, joita lainvalvonta- ja oikeusviranomaiset käyttävät. Näiden yhdenmukaistettujen sääntöjen suhteen ei ole perusteltua eikä asianmukaista käyttää mitään SEUT-sopimuksen kolmannen osan V osastossa olevaa oikeus- ja sisäasioiden alan oikeusperustaa, kuten SEUT 87 artiklaa.

¹⁵ On syytä huomata, että asetusehdotuksen 5 artiklan 4 kohdassa on samankaltaisia piirteitä kuin sähköisen viestinnän tietosuojadirektiivin 2002/58/EY 15 artiklan 1 kohdassa. Asetusehdotuksessa säädetään erityisesti jäsenvaltioiden mahdollisuudesta poiketa tietyistä unionin oikeudessa säädetyistä kielloista. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansalliset säännökset, joilla kyseisistä kielloista poiketaan, kuuluvat väistämättä unionin oikeuden soveltamisalaan. Tämä puolestaan tarkoittaa sitä, että niihin sovelletaan myös perusoikeuskirjaa.

III SEUT 16 ARTIKLAN ASIANMUKAISUUS TÄYDENTÄVÄNÄ OIKEUSPERUSTANA

31. Asetusehdotus sisältää SEUT 16 artiklan oikeusperustana käsiteltäessä henkilötietoja lainvalvonnan alalla. Asetusehdotuksen johdanto-osan 25 ja 26 kappaleessa viitataan pöytäkirjassa N:o 21 olevaan 6 a artiklaan ja pöytäkirjassa N:o 22 olevaan 2 a artiklaan, jotka koskevat henkilötietojen käsittelyä rikollisuuden torjunnan alalla. Komissio katsoo, että SEUT 16 artiklan yksinomaisena tarkoituksena on toimia oikeusperustana säännöksille, joilla rajoitetaan biometristen henkilötietojen käsittelyä direktiiviä (EU) 2016/680 (direktiivi lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta) täydentävällä tavalla. Asetusehdotuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohta on lähtökohtaisesti muotoiltu kielloksi, johon kuitenkin sovelletaan kolmea poikkeusta. Näin ollen reaaliaikaisten biometristen etätunnistusjärjestelmien käyttö julkisissa tiloissa lainvalvontatarkoituksessa on kielletty, paitsi jos se on ehdottoman välttämätöntä a) mahdollisten rikoksen uhrien kohdennetun etsinnän suorittamiseksi, b) henkilöiden henkeen tai fyysiseen turvallisuuteen kohdistuvan välittömän uhan tai terrori-iskun ehkäisemiseksi taikka c) vakavan rikoksen tekijän tai tällaisesta rikoksesta epäillyn paikantamiseksi, tunnistamiseksi tai asettamiseksi syytteeseen (eurooppalainen pidätysmääräys).
- Asetusehdotuksen 5 artiklan 2, 3 ja 4 kohdassa vahvistetut lisävaatimukset koskevat erityisesti tarpeellisuuden ja oikeasuhteisuuden arviointia, ennakkolupaa (lukuun ottamatta hätätilanteita) ja jäsenvaltioiden päätöksentekoa siitä, sallivatko ne kansallisella tasolla tekoälyvälineiden erityisen käytön lainvalvontaviranomaisten toimesta tällaisissa tilanteissa vai eivät.
32. Asetusehdotuksen 5 artikla on yksityiskohtainen säännös, jolla säännellään tekoälyvälineiden erityistä käyttöä. Sillä täydennetään voimassa olevaa unionin lainsäädäntökehystä (lainvalvontatarkoituksessa käsiteltävien henkilötietojen suojasta annettu direktiivi, joka itsessään perustuu SEUT 16 artiklaan), ja siinä edellytetään kansallista täytäntöönpanokehystä.

33. Vaikka 5 artiklassa oleva erityissääntö on muotoiltu kielloksi, sen voidaan katsoa luovan tiukat ja poikkeukselliset puitteet yleiselle reaaliaikaiselle valvonnalle, joka suoritetaan tekoälyvälineillä julkisissa tiloissa henkilöiden tunnistamiseksi. Kielto menee pelkkää kameratallennusta pidemmälle, sillä siinä viitataan myös tekoälyvälineiden käyttöön julkisissa tiloissa tarkoituksena tunnistaa automaattisesti ihmisen ominaisuuksia (kuten kasvonpiirteet, askellus, sormenjäljet, DNA, ääni, näppäinpainallukset ja muut biometriset tai käyttäytymiseen liittyvät signaalit).
- Tähän liittyy myös samanaikainen tietojenkeruu ja henkilöiden tunnistaminen vertaamalla tietoja / tarkastamalla ne. Lisäksi tätä sääntöä on arvioitava siitakin näkökulmasta, että reaaliaikainen tunnistaminen yksityisten käyttäjien toimesta julkisissa tiloissa (esimerkiksi jalkapallo-otteluiden kaltaisissa tapahtumissa) voi olla sallittua.
34. Komission tekemät lisäselvennykset viittaavat siihen, että mahdollisesti vain hyvin harvassa jäsenvaltiossa, jos yhdessäkään, on annettu lainsäädäntöä, joka sallii lainvalvontaviranomaisten käyttää tekoälyvälineitä henkilöiden reaaliaikaiseen havaitsemiseen julkisissa tiloissa. Käytännössä ei ole esitetty vankkaa näyttöä siitä, että nykyisiä käytäntöjä ja välineitä olisi muutettava. Vaikuttaa kuitenkin ilmeiseltä, että tämä kieltoon / poikkeuksiin perustuva lähestymistapa on otettava huomioon tulevissa tutkintatekniikoissa, rikosteknisissä menetelmissä ja todisteiden keräämistä koskevissa säännöissä.
35. Oikeusperustan osalta vaikuttaa siltä, että säännöksillä, joilla rajoitetaan biometrinen henkilötietojen käsittelyä (lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annettua direktiiviä) täydentävällä tavalla, pyritään asettamaan asianmukaisia suojatoimia ja siten varmistamaan henkilötietojen suojaamisen tavoite. Tämä tavoite liittyy erottamattomasti SEUT 114 artiklan soveltamisalaan kuuluvien määräysten tavoitteeseen, eikä kumpikaan niistä ole toiseen nähden toisarvoinen ja välillinen. Asetusehdotuksella pyritään vahvistamaan tekoälyjärjestelmiä koskeva yleinen kehys riskiperusteisen lähestymistavan perusteella. Tässä yhteydessä tekoälyjärjestelmien horisontaalinen sääntely voi sisältää tiukkoja suojatoimia, jotka ovat sovellettavissa tähän erityiseen reaaliaikaisen havaitsemisen tekoälyjärjestelmään. Tällainen erityinen tekoälyjärjestelmä, joka sisältää asianmukaiset henkilötietojen suojaamista koskevat suojatoimet, liittyy näin ollen erottamattomasti sisämarkkinoiden toiminnan parantamisen yleiseen tavoitteeseen, eikä se ole toissijainen tai välillinen suhteessa mainittuun tavoitteeseen. Asetusehdotuksen olisi sen vuoksi perustuttava kahteen oikeusperustaan asiaa koskevan oikeuskäytännön mukaisesti (ks. edellä oleva kohta 9).

36. Ei kuitenkaan ole selvää, mihin oikeusperustaan henkilötietojen käsittelyn olisi perustuttava asetusehdotuksen 5 artiklan 1 kohdan c alakohdassa ja 2–4 kohdassa tarkoitettujen järjestelmien käytön yhteydessä. SEUT 87 artiklan 2 kohdan a alakohta muodostaa oikeusperustan lainvalvontaviranomaisten toimenpiteille rikosten torjumiseksi, havaitsemiseksi ja tutkimiseksi, kun on kyse asiaankuuluvien tietojen keräämisestä, tallentamisesta, käsittelystä, analysoinnista ja vaihdosta.
37. Kuten julkisasiamies toteaa Kanadan kanssa tehtyä matkustajarekisteritietosopimusta koskevassa lausunnossaan (A1/15), yhtäältä SEUT 16 artikla ja toisaalta SEUT 87 artiklan 2 kohdan a alakohta ja SEUT 82 artiklan 1 kohdan d alakohta eivät voi olla toisiinsa nähden *lex generalisin* ja *lex specialisin* kaltaisessa hierarkkisessa suhteessa.¹⁶ SEUT 16 artiklan 2 kohta on ainoa määräys, jota sovelletaan sääntöihin, jotka koskevat yksilöiden suojelua jäsenvaltioiden lainvalvontaviranomaisten suorittamassa henkilötietojen käsittelyssä rikollisuuden torjumiseksi. Tätä arviota ei muuta yksinään se seikka, että 5 artiklassa viitataan eurooppalaista pidätysmääräystä koskevassa puitepääöksessä olevaan vakavien rikosten luetteloon; viittaus ei tarkoita sitä, että kyseistä puitepääöstä sovellettaisiin sellaisenaan.¹⁷ Kyseessä on pelkkä lainsäädäntötekniikka, joka mahdollistaa vakavien rikosten luetteloinnin ilman, että niistä tarvitsee laatia erillistä liitettä.
38. Asetusehdotuksen 5 artiklan säännöllä ei kuitenkaan pyritä rajoittamaan edelleen näiden oikeus- ja sisäasioihin liittyvien toimenpiteiden soveltamisedellytyksiä. Sen sijaan sillä pyritään varmistamaan, että tekoälyjärjestelmien suorittamassa reaaliaikaisessa biometrisessä tunnistamisessa otetaan tulevaisuudessa riittävällä tavalla huomioon perusoikeuksiin liittyvät huolenaiheet ja ennen kaikkea tarve taata, että biometriset tiedot kerätään ja niitä käsitellään kunnioittaen yksityisyyden ja henkilötietojen suojaa.

Tältä osin asetusehdotuksella ei pyritä ottamaan käyttöön uutta pakollista oikeus- ja sisäasioiden alan menettelyä, vaan siinä hyödynnetään vakiintuneita menettelyjä, joilla varmistetaan perusoikeuksien kunnioittaminen.

¹⁶ Ks. julkisasiamies P. Mengozzin ratkaisuehdotus 8.9.2016, *luonnos Kanadan ja Euroopan unionin väliseksi sopimukseksi*, lausunto 1/15, EU:C:2016:656, 112–120 kohta.

¹⁷ Tämän vakavien rikosten luettelon täytäntöönpanosta jäsenvaltioissa ks. tuomioistuimen tuomio 21.6.2022, *Ligue des droits humains v. Conseil des ministres*, C-817/19, EU:C:2022:65, 150–152 kohta.

39. Jos katsotaan, että SEUT 16 artikla on asianmukainen täydentävä oikeusperusta, on tarkasteltava lähemmin pöytäkirjassa N:o 21 olevan 6 a artiklan ja pöytäkirjassa N:o 22 olevan 2 a artiklan soveltamista. Kuten asetusehdotuksen johdanto-osan 25 ja 26 kappaleessa selitetään, asetusehdotuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohta sekä 2 ja 3 kohta eivät sido Irlantia ja Tanskaa, kun Irlannin tai Tanskan lainvalvontaviranomaiset käyttävät reaaliaikaisia biometrisiä etätunnistusjärjestelmiä julkisissa tiloissa rikollisuuden ehkäisemiseksi, siinä määrin kuin poliisiyhteistyötä tai oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa koskevat vastaavat säännöt eivät sido Irlantia tai Tanskaa. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että 5 artiklan 1 kohdan d alakohta sekä 2 ja 3 kohta sisältäisivät poliisiyhteistyötä koskevia sääntöjä, kuten sääntöjä tietojenvaihdosta lainvalvontaviranomaisten välillä. Se tarkoittaa ainoastaan sitä, että asetusehdotuksen 5 artiklan 1 kohdan d alakohdalla sekä 2 ja 3 kohdalla – samankaltaisesti kuin direktiivillä (EU) 2016/680 (direktiivi lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta), joka on SEUT 16 artiklan nojalla hyväksytty *lex generalis* – ei säännellä mitään muuta kuin biometristen henkilötietojen käsittelyä erityisessä kontekstissa, joka kattaa reaaliaikaiset biometriset etätunnistusjärjestelmät julkisissa tiloissa rikollisuuden ehkäisemiseksi. Tältä osin komission ehdotuksessa noudatetaan lähestymistapaa, jonka unionin lainsäätäjä on valinnut lainvalvontatarkoituksessa käsiteltyjen henkilötietojen suojasta annettua direktiiviä varten, ja siinä vahvistetaan, että tämän vuoksi SEUT 87 artiklan 2 kohdan käyttäminen tässä yhteydessä ei ole perusteltua.
40. SEUT 16 artiklan käyttäminen 114 artiklan ohella on tässä tapauksessa perusteltua, koska 5 artiklan 1 kohdan d alakohta sekä 2 ja 3 kohta ovat ainoat säännökset, joilla säännellään sallittujen tekoälyjärjestelmän käyttöä, jolla puututaan henkilötietojen suojaa koskevaan oikeuteen. Kyseessä on *lex specialis* yleisen tietosuojakehyksen suhteen. Tällaisia *lex specialis* -tietosuojasääntöjä, jotka vaikuttavat kyseisten arkaluonteisten tekoälyjärjestelmien käyttöön, ei voida pitää toissijaisina tai välillisinä sisämarkkinoiden oikeusperustaan nähden. Sen vuoksi on riittävän perusteltua lisätä SEUT 16 artikla oikeusperustaksi, kuten asetusehdotuksessa esitetään. Sen sijaan SEUT 87 artiklan 2 kohdan a alakohdan käyttäminen ei ole asianmukaista.

IV PÄÄTELMÄT

41. Edellä esitetyn pohjalta neuvoston oikeudellinen yksikkö katsoo seuraavaa:

- a) on perusteltua ja asianmukaista käyttää SEUT 16 ja 114 artiklaa asetusehdotuksen oikeusperustoina;
 - b) ei ole perusteltua tai asianmukaista käyttää SEUT 87 artiklan 2 kohtaa tai muuta oikeus- ja sisäasioihin liittyvää oikeusperustaa, kun on kyse sellaisia tekoälyjärjestelmiä koskevista yhdenmukaistetuista säännöistä, joita lainvalvonta- tai oikeusviranomaiset voivat tarjota tai käyttää.
-